

Saját munkában használható módszertani gyűjtemény

Iskolánkban, logopédiai osztályokban részképesség-zavaros gyerekekkel foglalkozom, alsós osztályokban. Speciális képzésükhöz tartozik a szenzoros integrációs terápia, amin belül érzékelés, észlelés és mozgáskoordináció fejlesztést végzek. A terápia fejlesztési területeihez kapcsolódva gyűjtöttem össze a játékokat, ami remélhetőleg gyerek és pedagógus számára is üdítően hatnak.

Célom:

- A terápiás munka megújítása, zöldítése,
- a gyerekek természeti környezetükkel való kapcsolatának szorosabbá válása,
- viselkedésük környezetbaráttá tétele.

Mivel a logopédiai osztályokba járó gyerekeknek nagy lemaradásuk van a beszédértés, beszédmegértés fejlődésében, ezért nagy hangsúlyt kapnak a különféle beszédkészítési gyakorlatok, játékok.

Beszédkészítés fejlesztése

Anyanyelvi játékok

A játékok csoportosan, oldott légkörben, jó hangulatban játszhatók. Alkalmasak a beszédkezdés fokozására, a beszédértés és kifejezőkészség fejlesztésére, a nyelvi fantázia kialakítására. Így elősegítjük a gyermek számára a magyar nyelv használatát.

Papagáj játék 1.

A játékvezető a gyermekek által már ismert állatneveket mond elő. Az elmondottakat a megfelelő sorrendben kell visszamondani: pl. zebra, pingvin, delfin. Az elemek számát növelni lehet, az előadás gyorsaságát, pedig fokozni.

Papagáj játék 2.

Az állatok nevét lehet szűkíteni, illetve csoportosítani: pl. csak madarak nevét mondani, csak emlősökét, csak sarkvidéken élőkét.

Kakukktojás

A felsorolt szavak közül ki kell találni, hogy mi nem illik az elmondott sorba: pl. alma, körte, rigó, szilva.

Mondd egy szóval!

A pedagógus által felsorolt szavakat gyűjtőfogalommal kell kifejezni: pl. hóvirág, ibolya, rózsa-virág, retek, borsó, uborka-zöldség.

Folytasd!

Szógyűjtés adott fogalomhoz, természeti jelenséghez. A gyerekek körben állnak, a tanár labdadobással összekötve, dob egy szót egy gyermeknek. A tanuló a labda visszadobásával, új szóval bővíti a fogalomkört. A játék addig tart, amíg a gyerekek találnak új szavakat. Ezután egy új fogalomkörben folytatódik a játék. pl. szellő, szél, vihar, orkán vagy eső, zivatar, jégeső, zápor.

A fele sem igaz!

Az elmondott rövid történetben meg kell találni, hogy mi nem igaz. pl. Elmentem a játékboltba. Vettem egy elefántot. Amikor kijöttem a boltból, felültem az elefánt hátára és hazamentem.

Varázsló játék

Meséld el, mi szeretnél lenni, ha egy tündér átvarázsolna egy tündéerkertbe! A gyerekek röviden mondják el elképzeléseiket. Elő is adhatják, dramatizálhatják is azt.

Fejezd be a történetet!

Valaki elkezd egy történetet egy vízcsepről, az óceánról, a fáról vagy az erdőről. Mindenki a saját elképzeléseinek megfelelően fejezi be a történetet, el is játszhatja azt.

Mozgásérzékelés- mozgáskoordináció

A célirányos koordinált mozgások létrejöttéhez több érzékelési terület együttműködésére van szükség. A nagymozgásos játékok gyakoroltatása során fejlődik térben való tájékozódásuk, izomtónusuk akaratlagos változtatásának képessége.

Egyensúlyérzékelés, tér és helyzetérzékelés

Kakasviadal

Két gyerek egymással szembefordul, egy méter távolságra. A mérköző felek karba fogják a kezüket a mellükön, egyik lábukat felhúzzák, mint a gólyák. „Rajt” vezényszóra, fél lábon ugrálva egymásnak mennek, és összefont karral lökdösik egymást. Hol összemennek, hol szét, hogy új erőre kapva, megint meglökjék egymást. Aki kettőjük közül, előbb teszi le a lábát a földre, az veszítette el a menetet.

Mocsárjárás

Három lapos, nagyméretű követ teszünk a földre egymástól kis távolságra. Egy gyermek rááll két köre, biztosan egyensúlyban tartva magát. Óvatosan lehajol a harmadik kőért, és azt az egyik lába elé helyezi. Felegyenesedik, rálép a most odahelyezett köre, majd újból lehajol, és az üresen maradt követ teszi a másik lába elé. Így halad lépésről lépésre előre.

Patakugrás

A patakot a földön két párhuzamosan elhelyezett bottal jelöljük meg. A gyerekek álljanak sorba, és egymás után ugorjanak az egyik partról a másikra. Vízbe ugrani nem szabad, aki beugrik, az „belefullad”. Legyen hosszú a patak, így mindenki egyszerre ugorhat. Többféle módon ugorhatnak: nekifutással, helyből, páros lábbal, fél lábon, dobantással, hátrafelé.

Kötéltáncos

Hosszú, vastag kötelet fektetünk a földre két fa közé. Ezen kell a kötéltáncosnak végighaladni. A haladás lassan és óvatosan történjék, különben a „mélybe” esik az egyensúlyozó. A különböző feladatokat egymás után végzik a gyerekek, a többiek ülve figyelnek, mint a cirkuszban volnának. A kötéltáncos mehet: egyszerű lépésekkel, láblendítéssel, felhúzott térdekkkel, oldalazva, lábujjhegyen, sarkon, hátrafelé. Két karjukat kitarva egyensúlyozhatnak, sőt esernyőt is használhatnak karjuk meghosszabbításaként. Egyenes vonal helyett, hullámos, cikcakk, kör alakú pályán is haladhatnak a mutatóványosok. Ha elég hosszú a bejárnivaló, szakaszosan indulhatnak a gyerekek, így folyamatosan többen is végezhetik a feladatot.

Gólyajárás

Nagyra nőtt füben kell magas lábtartással átérni egyik oldalról a másikra. Vigyázni kell, hogy a gyerekek ne tapossák le a fűvet. Meghatározott lépésszámmal kell átérniük.

Rönkfutás

Homokba épített farönkökön lépegetés, majd futás leesés nélkül.

Létrán-járás

Földre fektetett létrán, fokain lépegetve végigsétálni vagy fokai között ugrálni.

Gördülés lejtőn

A gördülések a helyváltoztatás ősi formái. Az oldalirányú gördüléseknek kedvez a ferde talaj. A mozgás végrehajtását segíti a gravitációs erő is.

Enyhén lejtős, füves domboldal alkalmas erre a célra. A lejtő tetejéről hason fekvésben induljanak el a gyerekek, nyújtott karral. Menetközben ne húzzák be karjukat a mellkas elé, mert ez akadályozza a folyamatos gördülést.

Ebben a helyzetben megtapasztalják a gravitáció hatását és erejét. A gördülés során felerősödik testérzetük, ami játékonan segíti testképük alakulását.

Sárkány

A gyerekek szétszórta helyezkednek el a térben. Az egyik gyerek kezében széles sálat vagy szalagot tart és maga mögött lengetve fut. A többiek igyekeznek elkapni kézzel a szalagot, ha sikerül a győztes fut vele tovább.

Több sárkányt vivő gyerekekkel is lehet játszani.

Bekötött szemű társukat vezessék a gyerekek egy általuk kiválasztott fához. Tapogassa körbe a fát, tanulmányozza keze segítségével fa kérgét, repedéseit. A kiindulási helyhez való visszavezetés után vegyék le a kendőt társuk szeméről, akinek meg kell keresnie a

letapogatott fát. Társ megforgatásával bonyolítja jól fejleszti a térben való tájékozódást, a téri koordinációt. *Dühös kígyó*

Az előző játék változata. Most a szalagot kígyóként a földön húzva szalad az egyik gyerek, a többieknek pedig, egy lábbal rálépve kell a kígyót megfogni.

Gyíkocskák és a légy

Kedvelt szerepjáték. A légy szemben ül a többiekkel törökülésben 15-20 m-re. Ha csukva tarja a szemét, vagyis alszik, a gyíkok kúszásban elindulnak feléje. Ha kinyitja a szemét, vagyis felébred, akkora többieknek mozdulatlanra kell merevedniük. Ha a légy mozgásban talál valakit, visszaküldi a kezdővonalhoz. Aki hamarabb megfogta a legyet, helyet cserélhet.

Trambulinon való szökdelés

Erősíti a lábat, lábfejet, a gyors karmozgások aktivizálják a felsőtörzs és a vállöv izmait. Az ugrások lehetőséget adnak a levegőben való egyensúly megtartására, a test és a végtaghelyzetek összerendezésére.

Ugróiskola

Milyen messzire ugranak az állatok? Homokba ugranak a gyerekek távolra. Oldalt állatok képei elhelyezve, olyan távolságra, amekkorát a bizonyos állat ugrik. Jelöljük cm-ben, m-ben megadva.

Szent Iván-éji tűzugrás

Egy népi hagyomány volt az Alföldön, ma ismét feléledt ez a szokás. A tűzbe terméseket dobáltak és átugrották. Megtisztulást jelentett annak, aki ezt megtette. Ma bátorság próbának is használják.

Hallásérzékelés

Hangok a világból

Magnóra vett zajokat kell felismerni. Szél fújása, levelek zizegése, esőcseppek kopogása, avar zörgése, madárcsicsergés, templom harangjának zúgása. A környezetünkben hallható hangok témákra is oszthatók. Lehet az állatkertben, az erdőben, a tengernél, a parkban hallható hangokat megfigyeltetni és felismertetni.

Keresem a hangot! Tájékozódás hang irányába

A gyerekek fa, bokor mögé bújnak. Időnként kiáltanak egyik társuknak, akinek az a feladata, hogy a hang segítségével megtalálja a többieket.

Tapintási, bőrérzékelés

Sétáljunk mezítláb homokban, avarban, földön, kavicsoson, fűben, víztócsában. Rajzoljunk lábunkkal egyszerű formákat, hullámos vonalakat.

Gyűjtsünk a természetben található anyagokat. Tapogassák meg alaposan a kezükkel. Tegyük ezeket egy zsákba. A zsákba kézzel nyúlva tapogassák meg a gyerekek a kagylót, madártollat, gesztenyét, fenyőtobozt, ágdarabkát, követ. Ismerjék fel a tárgyakat a látás kizárásával.

Látási észlelés

Figyeltessünk meg a gyerekekkel fakéreg darabot, gesztenyefalevelet, hársfalevelet, csigaházat, platánfa termését, gesztenyét. Ezeket tegyük sorba, jól láthatóan, majd takarjuk le. Keressen mindenki a parkban vagy erdőben ugyanilyeneket. Kézügyesség fejlesztése, finommotoros koordináció

Játékkészítés fűből

A szép, zöld fücsomókból játékokat lehet készíteni. Fogjunk két csomó fűvet össze úgy, hogy tövei fedjék egymást, a levelei meg kifelé álljanak, és kötözzük meg erősen középen fűszállal vagy spárgával. Ha összehajtjuk, és kezet is fűzünk bele, fűbaba lesz belőle. Pici koszorút is fonhatunk belőle és fejünkre téve, elvarázsolhatjuk magunkat tündérré vagy királynővé.

Játékok vesszőből

Fűz.-, mogyoró- vagy nyírfavessző szükséges hozzá. Kanál, pipa, karikaformákat alakíthatunk ki. A napfonathoz két, három vékony ágdarabkát használjunk. Középen erősen kötözzük össze a spárgával, amit kifelé haladva hurkoljunk minden ágacskára körbe haladva.

Mindig csak annyi anyagot használjunk, amennyi feltétlenül szükséges. Beszéljünk a gyerekekkel a természeti kincsekről, és az azokkal való takarékoskodásra.

Faöltöztetés, élő fák díszítése

Beszéljünk arról, hogy milyen alkalmakkor díszítenek az emberek fákat. Legismertebb fadíszítés a karácsony napja. Májusfa! Májusfát állítanak a legények kedves lányismerősük ablaka alá, szalaggal, borral, kendővel díszítve. Szalagos zöld ágat tűznek a kőművesek a felhúzott falak tetejére, mielőtt rákerül a tetőszerkezet.

Mi, ha van hozzá kedvünk és szép az idő, menjünk a parkba, a kertbe a gyerekekkel. Vigyünk magunkkal szalagot, krepp papírt, ollót, magunk gyártotta díszeket. Csak úgy díszítsünk bokrokat, fákat. Télen a kopasz ágakra köthetünk színes virágokat. ***Ünnepeljük szépségüket emberi módon, de ne okozzunk fájdalmat, pusztulást.***

Legyen ez a gondolat dolgozatom zárása. Remélem a játékgyűjtemény használata során, sikerül ebben az „elmodernizálódott” világban ismét közelebb kerülni természeti környezetünkhöz, harmonikusan és egységben élni vele.